

Een SOA voor de RUG?

Hans Kuné a.j.kune@rug.nl

Om problemen op te lossen, hebben ICT-ideologen het begrip Architectuur uitgevonden.

ICT betekent informatie- en communicatietechnologie. Maar het is een groot misverstand om te denken dat de ICT-ers daarom dus ook wel goed met elkaar zullen communiceren en altijd alle informatie bij de hand hebben die ze moeten hebben om hun werk goed te doen.

Niets is minder waar. ICT-ers werken net zo vrolijk langs elkaar heen en tegen elkaar in als wie dan ook. En daarom kan er dus nog wel eens iets mis gaan. Bijvoorbeeld als ICT-ers die met systeem A werken iets in hun systeem veranderen. Dan blijkt plotseling dat de systemen B en C niet meer werken. Maar ja, wisten die van A veel!? Dat stond niet in hun documentatie. Dat was niet hun pakkie aan.

Om dit soort problemen op te lossen, hebben ICT-ideologen het begrip *Architectuur* uitgevonden. Binnen een organisatie van enige omvang – zoals bijvoorbeeld de RUG – moeten alle systemen in een net ontworpen structuur bijeengebracht worden, zodat die van A weten dat ze eerst die van B en C moeten waarschuwen, voordat ze A upgraden.

Bursalen-probleem

Klinkt simpel. Maar tot nu toe is het nog zo goed als nergens gelukt een dergelijke Architectuur te ontwerpen, laat staan te implementeren. Binnen de RUG is dat ruim een jaar geleden een keer gebleken, toen een kleine wijziging in het systeem PeopleSoft tot gevolg had dat bijna iedereen die aan de Universiteit werkte een mailtje toegestuurd kreeg, waarin stond dat zijn arbeidsrelatie met de RUG aan het aflopen was. Dat was de reactie van systeem I (de Identificatie) op systeem P. Een schrale troost: ook bij andere organisaties komt dit soort malheur voor.

Zoals dat gaat als er hardnekkige problemen bestaan: er komen goeroes die zeggen hoe het moet. En die verzinnen een kreet. Pardon: die ontwikkelen een concept. Het laatste con-

cept op Architectuurterrein heet: SOA. Nee, nee, niet wat u denkt. SOA betekent: *Service Oriented Architecture*. Uhm, tja, ... eens even kijken. Hoe zou ik het beste kunnen uitleggen wat dat is? Laat ik met één van die eenvoudige probleempjes beginnen waar veel gebruikers van RUG-ICT-voorzieningen het tegenwoordig vaak over hebben. Dat probleem heb ik het Bursalen-probleem genoemd. Daarmee bedoel ik niet dat onze Bursalen een probleem zijn. Maar daarmee bedoel ik dat het een probleem is, dat de bestuurders en administrateurs er maar niet uit lijken te komen wat Bursalen nu eigenlijk zijn. Zijn het medewerkers? Of zijn het studenten?

Systeme P of systeem S?

Als Bursalen als medewerkers worden beschouwd, worden ze

> ingevoerd in het Personeelsinformatiesysteem (systeem P). Systeem I (Identificatie) geeft ze dan een account waarmee ze medewerkersrechten op het netwerk krijgen. En wat blijkt dan? Dan kunnen Bursalen niet goed uit de voeten, want ze hebben ook een aantal studentenrechten nodig. Helpt het als ze in systeem S ingevoerd worden (het Studentenschrijvingsysteem ISIS)? Nee, dat helpt niet veel. Dan krijgen ze van I studentenrechten, maar ze hebben ook een aantal medewerkersrechten nodig. En zo gaat de discussie heen en weer. Wat zijn het nu? Medewerkers of Studenten?

Een kind kan zien: het ligt niet aan de administrateurs en bestuurders dat ze daar maar niet uitkomen. Dat heeft iets te maken met onze informatiearchitectuur, die maar twee soorten mensen kent. En die kent twee soorten mensen omdat er twee mensensystemen bestaan. Systeem P en systeem S. Als er ook een systeem B zou bestaan, zou voor de Bursalen dit probleem opgelost zijn. Maar goed: dan kunnen we wachten op de vierde mensensoort die dan weer tussen de wal en het schip valt.

SOA-goeroe

Meestal is het op dit punt dat ICT-ers schamper beginnen te lachen. De oplossing ligt immers voor de hand. Het is simpelweg een probleem van datamanagement. En goed datamanagement is iets dat alle ICT-ers beheersen. Dat kun je gewoon leren. Dat hebben ze geleerd op de informaticaopleiding, die ze gehad hebben. Maak nou gewoon een goed dataontwerp, implementeer dat, en je hebt nergens last meer van. Maar kijk: dat is het hem nu net. Die datastructuur is het probleem

niet. Alle ICT-ers kunnen die maken. Het probleem is: waarom is die niet gemaakt? En dat is één van die problemen waar de SOA (hopelijk) een antwoord op kan geven.

Hou nou toch op, zo zeggen de SOA-goeroes, hou nou toch op met het denken in systemen! Systemen zijn schijngestalten, dingen die appelleren aan onze behoefte aan vastigheid en die daardoor keer op keer de flexibiliteit die nodig is binnen organisaties onder hun lompe voeten vertrappen. Schaf af die papieren tijgers en leer in termen van Services denken. Want dat is waar het om gaat!

Van systemen naar services

We hebben geen systemen nodig, we hebben ICT-diensten nodig, die toegesneden zijn op de wensen en eisen van administrateurs, bestuurders en andere gebruikers. Modelleer je gegevens, je software, je beheer, je ICT-besluitvorming rond die diensten. Stel voor al die diensten verantwoordelijken aan, die tot taak hebben dat die dienst de beloofde kwaliteit realiseert. Zorg ervoor dat die verantwoordelijken goed samenwerken. En richt met die bouwblokken je ICT-architectuur in. Dan kan er niets meer misgaan. Dan valt er niets meer tussen wal en schip. Dan zijn er geen wallen en schepen meer.

U snapt het al: ondergetekende heeft plaatsgenomen in een groepje dat zich tot doel stelt de systeemgeoriënteerde informatiearchitectuur van de RUG te hervormen tot een Service Georiënteerde Architectuur. Andere leden van dat groepje zijn: Henk Ellerman van de Universiteitsbibliotheek, Hayco Wind van het Centrum voor Informatie Technologie, Louwarnoud van der

Duim van het Universitair Onderwijscentrum Groningen en Hans Piëst van het Bureau van de Universiteit.

Servicegeoriënteerde neuzen

Deze groep zal werkgroepen of projectgroepen gaan oprichten die zich bezighouden met change management (zodat veranderingen in systeem A systeem B niet meer overvallen), data management (hoe ziet die flexibele datastructuur er nu precies uit en welke data-uitwisseling tussen systemen bestaat er nu precies) en nog een aantal meer technische aspecten van de architectuur.

Maar het belangrijkste wat die groep zal proberen is: een goed voorstel maken voor de kanteling van systeemdenken naar Service-denken. De belangrijkste vraag daarbij is: welk organisatie- en besturingsmodel hoort er nu bij dat Service-denken? Als we geen systemen meer besturen, maar ICT-services, hoe doen we dat dan in de praktijk van alle dag? Welke consequenties heeft dat voor de relaties tussen ICT-ers enerzijds en diensthoofden, afdelingshoofden en bestuurders anderzijds?

Ik zal proberen u via Pictogram te informeren over de vorderingen van deze groep. Maar u voelt het waarschijnlijk al wel aan, dat er nog wel wat water door de Rijn zal stromen, voordat alle neuzen Service Georiënteerd zijn.

Er zal nog heel wat water door de Rijn stromen...